

Sundbyberg 03-03-06

Vår referens
mia.ahlgren@funktionsratt.se

Mottagare:
jeanette.nilsson@ri.se

Synpunkter på ”En AI-agenda för Sverige”

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 44 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar cirka 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla.

Reserach Institute of Sweden (RISE) har tillsammans med representanter från bland annat forskning, utbildning, näringsliv och civilsamhälle tagit fram ett dokument med titeln AI agenda för Sverige. Funktionsrätt Sverige har fått möjlighet att lämna skriftliga synpunkter på dokumentet senast den 6 mars. Dessa synpunkter omfattar processen, ställningstagande till dokumentet och fortsatt arbete.

Sammanfattning

Funktionsrätt Sverige vill gärna medverka till att Sverige utvecklar en ansvarsfull, inkluderande och hållbar AI Agenda. Men resursbrist har begränsat vår möjlighet att delta aktivt i arbetet med att ta fram dokumentet och diskutera frågorna med våra medlemsförbund.

Vi har uppfattat att dokumentet en AI agenda för Sverige ska presenteras redan under mars månad. Vi anser att processen skulle ha behövt en mer tid och hade behövt fler intressenter från ideella organisationer som representerar i allmänheten för en bättre balans i sammansättning och innehåll. Vi har därför beslutat att vi gärna deltar med våra perspektiv i dialogen, men vi vill inte stå som avsändare för dokumentet i dagsläget.

Om processen

Funktionsrätt Sverige lägger stor vikt vid bred dialog i samhället med olika intressenter. Det är särskilt viktigt att den del av befolkningen som vi representerar, som sällan kommer till tals, är med i dialog och beslut om framtida teknik som påverkar människors vardag i allt högre utsträckning. Vi leder och deltar i samskapande processer med olika organisationer på vitt skilda områden. En viktig grund är att det är en god balans mellan olika intressen i gruppen och att det finns en tydlig beslutsprocess.

Med stor respekt för uppdraget att samla stora delar av samhället i en process om AI, så hade vi önskat fler som representerar ideella organisationer och allmänhet, samt även expertis på juridiska aspekter. I dokumentation har namn på personer i vår organisation som inte deltagit i arbetet stått som avsändare. Vi är osäkra på hur dokumentet ska beslutas, fortsätta att utvecklas och användas.

Om dokumentet

Funktionsrätt Sverige ser positivt på att visionen betonar ansvar inkludering och hållbarhet. Vi välkomnar delar som betonar dialog, folkbildning, breddad multidisciplinär forskning, testbäddar och anonymiserade data. Men som helhet ser vi att processen och förslagen i dokumentet i denna version saknar balans mellan företagets intressen och den enskilda individens intressen för att faktiskt leda mot ansvarsfullt, inkluderande och hållbart AI.

Funktionsrätt Sverige har därför beslutat att inte stå som avsändare för dokumentet i detta skede.

Funktionsrätt Sverige vill dock gärna delta i den fortsatta dialogen. **Vi skulle gärna se ett särskilt projekt för att utveckla kunskap om möjligheter och utmaningar som rör den stora variation i befolkningen som vi representerar. Det är nödvändigt med fler perspektiv i forskning, yrkesutbildning och folkbildning för att fördjupa kunskap och förutsättningar för en ansvarsfull, hållbar och inkluderande Agenda för Sverige.**

Vänliga hälsningar

Marie Sten
Vice ordförande
Funktionsrätt Sverige

Bilaga

Funktionsrätt Sveriges syn på AI och ny teknik

Ny teknik och AI berör människor i vardagen, men ofta utvecklas lösningar FÖR individer i våra medlemsförbund, inte MED eller AV. Det gör i värsta fall att stora investeringar i nya produkter och tjänster helt enkelt inte fungerar eller gör någon nytta.

Funktionsrätt Sverige anordnade ett seminarium med titeln [AI som inte diskriminerar](#) på offentliga rummet 2019 med den kanadensiska forskaren Jutta Treviranus. Hon berättar bland annat om ett projekt med simuleringar där självkörande fordon skulle köra över personer som förflyttar sig på ett oväntat sätt (baklänges i en rullstol).

Vi har också bidragit via vår europeiska paraplyorganisation European Disability Forum till rapporten Plug and pray, samt till de [etiska riktlinjer som tagits fram inom EU:s högnivågrupp](#).

Riktlinjerna lyfter fram tillgänglighet, universell utformning och vikten av att involvera intressenter som påverkas av AI system. EU, Sverige och alla 181 stater som ratificerat konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har åtagit sig att universell utformning ska tillämpas för allt nytt som tas fram och i forskning. I Sverige har även riksdagen fastställt inriktning mot universell utformning¹, men kunskap och tillämpning saknas.

Vi behöver öka kunskapen i våra organisationer. Vi har påbörjat insamling av några punkter som är viktiga för en ansvarsfull, hållbar och inkluderande agenda för AI, som riktar sig främst till beslutsfattare, inköpare och utvecklare:

- Involvera personer med funktionsnedsättning genom organisationer som företräder dem redan i problemformuleringsstadiet.
- Säkerställa att civilsamhället är med i framtagning av AI-regelverk som inte bara möjliggör teknisk utveckling utan också skyddar individer utifrån mänskliga rättigheter.
- Säkerställa ansvarighet och äganderätten till data.
- Säkerställa kunskap om tillgänglighet och universell utformning.

¹ Universell utformning är en process för sådan utformning av produkter, miljöer, program och tjänster att de ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning, artikel 2 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

- Ställa krav på universell utformning och inkludering vid forskningsfinansiering av AI och vid upphandling av AI-system.
- Säkerställa AI-system som inte diskriminerar eller innebär risker för användare, med tester innan systemen tas i bruk.
- Säkerställa att data och algoritmer utan bias mot vissa grupper.
- Säkerställa att individer, oavsett funktionsförmåga, har förutsättning att bestämma över vem som får ta del av data, eftersom det är lätt att identifiera de som avviker i statistiken.